

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 11CoP/129/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1116201985
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 04. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Štrignerová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2016:1116201985.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave vo veci starostlivosti o maloleté dieťa F. P., nar. XX.XX.XXXX, štátny občan J. a X. republiky, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom Vazovova 7/A, 816 16 Bratislava, dieťa rodičov: otec I. P., nar. XX.XX.XXXX, bydlisko XXXX F., F., F. XXXXX, J., štátny občan J., zastúpený JUDr. Danielou Ježovou, LL.M., PhD., advokátkou, so sídlom Javorinská č. 13, 811 03 Bratislava, matka Y. M., nar. XX.XX.XXXX, bydlisko na území Slovenskej republiky D. č. XX, XXX XX W. (u rodičov), naposledy bydlisko T. námestie č. X/A, W., štátna občianka J. a X. republiky, zastúpená JUDr. Andrejom Garom, advokátom, so sídlom Štefánikova č. 14, 811 05 Bratislava, za účasti Okresnej prokuratúry Bratislava I, so sídlom Kvetná 13, 820 05 Bratislava, v konaní o návrat maloletého do krajiny obvyklého pobytu, o návrhu matky na nariadenie predbežného opatrenia o uložení zákazu otcovi opustiť územie Slovenskej republiky s maloletým, o uloženie povinnosti otcovi odovzdať maloletého matke a iné, na odvolanie matky proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I zo dňa 03.02.2016, č.k. 2P/4/2016-71, jednohlasne (pomero hlasov 3:0) takto

rozhodol:

Uznesenie súdu prvého stupňa sa potvrdzuje.

Žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Okresný súd Bratislava I uznesením zo dňa 03.02.2016, č.k. 2P/4/2016-71 zastavil konanie o návrhu matky na nariadenie predbežného opatrenia zo dňa 21.01.2016, rozšíreného dňa 27.01.2016 a dňa 28.01.2016, ktorými sa domáhala uloženia povinnosti otcovi odovzdať maloletého do jej osobnej starostlivosti, na čas do právoplatného skončenia konania o návrat maloletého do cudziny, zverenia maloletého do jej osobnej starostlivosti, zákazu styku otca s maloletým a zákazu priblíženia sa otca k maloletému na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov a uloženia jej povinnosti zabezpečiť návrat maloletého na územie Slovenskej republiky. Žiadnemu z účastníkov konania nepriznal právo na náhradu trov konania.

Svoje rozhodnutie odôvodnil § 103, § 104 ods. 1, § 76 ods. 1, 4, § 102 ods. 1 veta prvá, § 75 ods. 1, § 74 ods. 1 O.s.p. dôvodiac tým, že v konaní nebola daná právomoc slovenského súdu ani podľa ustanovenia čl. 20 ods. 1 Nariadenia Brusel IIa, tak ako to uvádzal právny zástupca matky. Za dôvody, pre ktoré nemal slovenský súd právomoc rozhodovať v predmetnej veci prvostupňový súd označil skutočnosť, že maloletý nemal na území Slovenskej republiky obvyklý pobyt, krajinou jeho obvyklého pobytu bolo USA a skutočnosť, že maloletý sa odo dňa 21.01.2016 na území Slovenskej republiky ani nenachádzal. Súd prvého stupňa ďalej uviedol, že čl. 20 ods. 1 Nariadenia Brusel IIa síce umožňuje súdu členského štátu prijať v súlade s vnútroštátnymi právnymi normami predbežné opatrenia, vrátane ochranných opatrení, týkajúce sa maloletého dieťaťa, ale iba vtedy, ak sa maloleté dieťa nachádza na území daného štátu, aj keď právomoc vo veci rodičovských práv a povinností má súd iného členského štátu. Mal teda za to, že v danej veci by mal právomoc rozhodovať jedine taliansky súd a to práve podľa citovaného ustanovenia čl.

20 ods. 1 Nariadenia Brusel IIa, aj keď právomoc vo veci rodičovských práv a povinností voči maloletému má súd USA, ktorý intenzívne koná.

Proti tomuto uzneseniu v zákonnej lehote prostredníctvom zvoleného právneho zástupcu podala odvolanie matka maloletého, ktorá navrhla uznesenie súdu prvého stupňa zmeniť, nariadiť predbežné opatrenie, ktorým by dňom jeho nariadenia oprávnil ju ako matku prevziať maloletého od Úradu sociálnych služieb v obci Y. a zabezpečiť jeho návrat na územie Slovenskej republiky. Súdu prvého stupňa vytkla, že doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205 ods. 2 písm. e/ O.s.p.), dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 205 ods. 2 písm. d/ O.s.p.), taktiež súd prvého stupňa vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.), v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p. (§ 205 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Súčasne mala za to, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 205 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Matka v podanom odvolaní uviedla, že sa nestotožňuje najmä s rozhodnutím prvostupňového súdu o III. navrhovanom petite predbežného opatrenia, nakoľko nepožaduje upraviť práva a povinnosti k maloletému dieťaťu, ale požaduje zabezpečiť určenie osoby zo strany súdu, ktorá bude oprávnená zákonným spôsobom premiestniť maloletého na územie SR. Zdôraznila, že cieľom nariadenia predbežného opatrenia v ňou požadovanom znení bolo a je bezproblémové, pokojné a bezpečné premiestnenie maloletého na územie Slovenskej republiky. Bola toho názoru, že dlhšie držanie maloletého v priestoroch sociálneho zariadenia v S., kde je maloletý absolútne odlúčený od ľudí na ktorých mu záleží, môže mať nepredstaviteľné následky na jeho zdravotný stav. Taktiež sa nestotožnila s odôvodnením, resp. konaním súdu, kedy súd prvého stupňa po späťvzati časti návrhu a ďalších dvoch rozširujúcich návrhoch predbežného opatrenia uznesením zo dňa 29.01.2016, č.k. 2P/7/2015-891, tento návrh na nariadenie predbežného opatrenia zo dňa 21.01.2016, rozšíreného dňa 27. 01.2016 a dňa 28.01.2016 ako vec, ktorá nesúvisí s návratovým konaním vylúčil na samostatné konanie.

K odvolaniu matky sa písomne prostredníctvom právnej zástupkyne vyjadril otec maloletého, ktorý navrhol napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v celom rozsahu ako vecne správne potvrdiť. Predmetným podaním odkázal na svoje písomné stanovisko zo dňa 28.01.2016, v ktorom podrobne uviedol, že slovenský súd nemal právomoc rozhodovať o návrhoch matky a jej právneho zástupcu.

Matka prostredníctvom zvoleného právneho zástupcu doplnila svoje odvolanie podaním zo dňa 18.02.2016, ktorým zobrala svoj návrh v časti uloženia jej povinnosti zabezpečiť návrat maloletého na územie Slovenskej republiky späť, nakoľko maloletý sa už opäť nachádzal na území Slovenskej republiky. Vzhľadom na uvedené sa v doplnenom odvolaní domáhala, aby odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa zmenil a nariadil predbežné nariadenie, ktorým by jednal zaviazal Detský domov Studienka, so sídlom Röntgenova 6, 851 01 Bratislava povinnosťou odovzdať maloletého do rúk matky v deň vydania tohto uznesenia, jednal dočasne zveril maloletého do starostlivosti matky do právoplatného rozhodnutia vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I, č.k. 2P/7/2015 a do právoplatného rozhodnutia vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I, č. k. 2P/4/2016, jednal aby zakázal otcovi na čas do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej stýkať sa s maloletým a zakázal mu na priblížiť sa k maloletému na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov. Matka v doplnenom odvolaní poukázaním na opätovnú prítomnosť maloletého na území Slovenskej republiky dôvodila možnosť založenia právomoci slovenského súdu na konanie podľa čl. 20 ods. 1 Nariadenia Brusel IIa. Mala za to, že prvostupňový súd nesprávne vyhodnotil otázku obvyklého pobytu maloletého tvrdiac, že I. P., nar. XX.XX.XXXX sa dal ako otec maloletého zapísať do jeho amerického rodného listu až dňa 17.07.2015, po jeho premiestnení matkou na územie Slovenskej republiky. Z uvedených skutočností vyvodila, že do tohto dátumu mala ako jediná opatrovnícke právo k maloletému a preto jeho premiestnenie na územie Slovenskej republiky nemohlo byť z jej strany nikdy neoprávneným a na tomto nemení nič ani predbežné opatrenie amerického súdu o striedavej starostlivosti zo dňa 08.06.2015, ktoré predpokladá otcovstvo I. P., keďže toto rozhodnutie amerického súdu sa nikdy nezačalo v J. vykonávať, čo je nevyhnutná podmienka aplikácie Haagskeho dohovoru pre konanie o návrat.

Dňa 19.02.2016 matka prostredníctvom zvoleného právneho zástupcu doplnila svoje odvolania, v ktorom poukázala na ust. § 23 ods. 1, 2, 3 a § 33 ods. 1 zákona č. 97/1963 o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších zákonov (ďalej len „ZMPSaP“). Mala za to, že v zmysle uvedených ustanovení sa určovanie rodičovstva maloletého malo spravovať slovenským právnym poriadkom, nakoľko v čase určenia otcovstva I. P. k maloletému (dňa 17.07.2015), maloletý nežil v

USA, ale na Slovensku a preto jeho premiestnenie matkou na územie Slovenskej republiky bolo nielen oprávnené, ale na základe tohto premiestnenia sa obvyklý pobyt maloletého zmenil, pretože nasledoval obvyklý pobyt matky. Vyjadrila názor, že v zmysle ust. § 24 ods. 1 ZMPSaP sa mala úprava práv a povinností k maloletému spravovať slovenským právnym poriadkom.

K odvolaniu matky sa písomne vyjadrila Okresná prokuratúra Bratislava I, ktorá sa stotožnila s názorom prvostupňového súdu, ktorý konanie o nariadenie predbežného opatrenia zastavil pre nedostatok právomoci slovenského súdu podľa čl. 20 ods. 1 Brusel IIa. Zdôraznila, že matka pred vycestovaním a presťahovaním sa s maloletým na územie Slovenskej republiky dňa 22.06.2015 nezískala súhlas otca, resp. príslušného súdu so zmenou obvyklého pobytu maloletého. Mala za to, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že maloletý nemá na území Slovenskej republiky obvyklý pobyt, pričom krajinou jeho obvyklého pobytu je USA. K tvrdeniam matky o jej výlučnom opatrovníckom práve k maloletému uviedla, že v konaní pred americkým súdom otcovstvo k maloletému nebolo ani jedným z rodičov spochybňované a súd spornosť otcovstva nezistil a s I. P., nar. XX.XX.XXXX konal ako s nositeľom rodičovskej zodpovednosti voči maloletému.

Odvolačný súd preskúmal napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa podľa § 212 ods. 2 písm. a/ O.s.p., vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie matky nie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 103 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“), kedykoľvek za konania prihlíada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Podľa ustanovenia § 104 ods. 1 O.s.p., ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

Podľa ustanovenia § 102 ods. 1 veta prvá O.s.p., ak je treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov, alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskoršie ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne vydá predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz.

Podľa § 205 ods. 3 O.s.p., rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Podľa čl. 20 ods. 1 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej len „Nariadenie Brusel IIa“), v naliehavých prípadoch nebránia ustanovenia tohto nariadenia súdom členského štátu prijať predbežné opatrenia, vrátane ochranných opatrení, s ohľadom na osoby alebo majetok v tomto štáte, ktoré sú dostupné podľa práva tohto členského štátu, aj keby podľa tohto nariadenia mal právomoc rozhodovať vo veci samej súd iného členského štátu.

Podľa § 2 zákona č. 97/1963 o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších zákonov (ďalej len „ZMPSaP“), ustanovenia tohto zákona sa použijú, len pokiaľ neustanovuje niečo iné medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná alebo zákon vydaný na vykonanie medzinárodnej zmluvy.

Podľa § 39 ods. 3 ZMPSaP, ak právomoc slovenského súdu vo veciach starostlivosti o maloletých nie je daná, slovenský súd urobí len opatrenia potrebné na ochranu osoby alebo majetku maloletého a upovedomí o tom príslušný orgán štátu obvyklého pobytu maloletého. Opatrenia prijme súd podľa slovenského hmotného práva.

Podľa ust. čl. 5 písm. i/ Zákona o rodine č. 36/2005 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov, záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní o všetkých veciach ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

Zákonné ustanovenie § 103 O.s.p. upravuje povinnosť súdu kedykoľvek za konania prihlíadať na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania). Dané ustanovenie má povahu

generálneho procesného ustanovenia týkajúceho sa skúmania podmienok konania, ktoré súd skúma ex offa, a to v ktoromkoľvek štádiu konania, teda aj v odvolacom konaní. Pod podmienkami konania sa rozumejú procesné podmienky na strane účastníkov, vecné procesné podmienky, negatívne procesné podmienky a procesné podmienky na strane súdu, medzi ktoré patria právomoc a príslušnosť súdov konať vo veci.

V zmysle uvedeného v danej veci postupoval aj súd prvého stupňa, pričom s jeho názorom vysloveným v písomnom vyhotovení rozhodnutia sa stotožnil aj odvolací súd. Je nepochybné, že skôr ako sa súd zaoberal meritom veci, bol povinný skúmať svoju právomoc na rozhodovanie o danom návrhu matky na nariadenie predbežného opatrenia. Jeho záver vyslovený v písomnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia založený na obvyklom pobyte maloletého v USA, ako i na nedostatku právomoci slovenského súdu prijať predbežné opatrenie, odvolací súd považuje za správny.

Odvolací súd sa však nestotožnil s postupom súdu prvého stupňa, ktorý nedostatok právomoci slovenského súdu podporil aj nemožnosťou použitia čl. 20 ods. 1 Nariadenia Brusel IIa z dôvodu, že sa maloletý v čase rozhodnutia súdu nenachádzal na území Slovenskej republiky a týmto vyvracia aj tvrdený právny názor matky prezentovaný prostredníctvom jej právneho zástupcu a v tejto súvislosti udáva, že v danom prípade aplikácia čl. 20 ods. 1 Nariadenia Brusel IIa možná nie je. Predmetné ustanovenie Nariadenia Brusel IIa síce pamätá na situácie, kedy v naliehavých prípadoch súdy členského štátu, kde sa dieťa nachádza, sú oprávnené za splnenia troch kumulatívnych podmienok (dané opatrenia musia byť naliehavé, musia byť prijaté vo vzťahu k osobám alebo k majetku nachádzajúcim sa v členskom štáte, kde sídli tento súd a musia mať dočasný charakter) prijať predbežné alebo ochranné opatrenia stanovené zákonom tohto štátu napriek tomu, že uvedené Nariadenie Brusel IIa zveruje súdu iného členského štátu právomoc rozhodnúť vo veci samej. V danom prípade však právomoc súdov USA rozhodovať vo veci samej naďalej trvá a túto nemá žiadny z členských štátov, na ktoré sa vzťahuje Nariadenie Brusel IIa.

Za daného skutkového (neprítomnosť maloletého na území SR) a právneho stavu veci (právomoc súdov v USA rozhodovať vo veci samej) súd prvého stupňa v čase rozhodovania právomoc a to výlučne v zmysle § 104 ods. 1 O.s.p. nemal, preto správne konanie o návrhu matky zastavil.

Pokiaľ matka po podaní odvolania svoj odvolací návrh zmenila vzhľadom na opätovnú prítomnosť maloletého na území Slovenskej republiky a domáhala sa nariadenia predbežného opatrenia podľa čl. 20 ods. 1 Nariadenia Brusel IIa, v snahe dosiahnuť zmenu napadnutého uznesenia prvostupňového súdu (zaviazaním Detského domova Studienka, so sídlom Röntgenova 6, 851 01 Bratislava povinnosťou odovzdať maloletého matke, dočasným zverením maloletého do jej starostlivosti, zakázania otcovi stýkať sa s maloletým a priblížiť sa k maloletému na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov), tak odvolací súd konštatuje, že v tomto prípade je potrebné na daný stav aplikovať § 39 ods. 3 ZMPSaP (z dôvodu neexistencie medzinárodnej zmluvy, ktorú predpokladá § 2 ZMPSaP) v spojení s čl. 5 písm. i/ Zákona o rodine. V zmysle čl. 5 písm. i/ Zákona o rodine záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní o všetkých veciach ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností. S poukazom na citované ustanovenia absentuje splnenie jednak právomoci slovenského súdu na vydanie meritórneho rozhodnutia o návrhu matky na zverenie maloletého do jej starostlivosti v zmysle § 39 ods. 3 ZMPSaP, jednak podmienky čl. 5 písm. i/ Zákona o rodine a to záujem maloletého. Odvolací súd aktuálne vo vzťahu k ochrane maloletého nezhliadol žiadnu naliehavú potrebu, aby boli dočasne obmedzené práva otca na osobnú starostlivosť o dieťa, resp. ani nevyhnutnosť akéhokoľvek obmedzovania zákonom daného rovnakého práva na osobnú starostlivosť oboch rodičov o dieťa.

Nakoľko článok 5 písm. i/ Zákona o rodine podmieňuje právomoc slovenských súdov na prijatie predbežných opatrení kritériom naliehavosti záujmu maloletého, je zrejme, že nemožno paušálne považovať každý podaný návrh na predbežné opatrenie ako naliehavý a v záujme maloletého dieťaťa, ale je nevyhnutné rozlišovať, či požadované predbežné opatrenie skutočne odôvodňuje takú rýchlu (naliehavú) úpravu situácie, že nemožno vyčkať, kým náležité opatrenia prijme právomocný súd štátu obvyklého pobytu dieťaťa. O takýto naliehavý prípad by podľa názoru odvolacieho súdu mohlo ísť najmä vtedy, ak by premiestnenie maloletého bolo v priamej súvislosti s vážnym ohrozením jeho života či zdravia, napríklad konaním otca v pôvodnej krajine, čo však matka podľa názoru odvolacieho

súdu presvedčivo neosvedčila, nakoľko zhoršený psychický stav maloletého sama odvodzuje najmä od premiestňovania maloletého.

Odvolací súd teda dospel k záveru, že v posudzovanom prípade nie je dané kritérium naliehavosti záujmu maloletého potrebné na založenie právomoci slovenského súdu pre vyhoviecie odvolaniu matky v časti zákazu styku otca s maloletým a v časti zákazu otca priblížiť sa k maloletému na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov. S navrhovaným petitom týkajúcim sa uloženia povinnosti Detskému domovu Studienka, so sídlom Röntgenova 6, 851 01 Bratislava odovzdať maloletého do rúk matky sa odvolací súd nezaoberal, nakoľko tento matka neuplatnila v prvostupňovom konaní.

K ostatným námietkam matky v súvislosti s ustálením obvyklého pobytu maloletého a otcovstva I. P. k maloletému, odvolací súd uvádza, že tieto bude vyhodnocovať na základe vykonaného dokazovania vo veci samej.

Na podanie matky zo dňa 19.02.2016, ktorým rozšírila dôvody odvolania, odvolací súd neprihliadal, nakoľko v zmysle § 205 ods. 3 O.s.p. uplynula lehota na podanie odvolania.

Odvolací súd navyše poukazuje na skutočnosť, že situácia maloletého dieťaťa bola stabilizovaná, nakoľko rozhodnutiami súdov Slovenskej republiky bolo zabezpečené odovzdanie dieťaťa na čas do právoplatného rozhodnutia vo veci návratu maloletého do cudziny matke (uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 02.03.2016, č.k. 2P/7/2015-1250 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31.03.2016, č.k. 11CoP/169/2016-1401).

Tým, že súd prvého stupňa v čase svojho rozhodnutia správne zistil skutkový stav veci (obvyklý pobyt maloletého a jeho neprítomnosť v čase jeho rozhodovania na území SR), aj použil správnu právnu normu (§ 103 O.s.p.), ale ju nesprávne interpretoval tým, že jej aplikáciu podporil čl. 20 ods. 1 Nariadenia Brusel IIa, odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 224 v spojení s § 146 ods. 1 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa výsledku, ak bolo konanie zastavené.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je odvolanie prípustné.